

Сувоћа уста изазвана дејством лекова

Аутор: маг. фарм. спец. Слађана Панајотовић

Лекови прописани пацијентима имају за циљ третман болести. Међутим лекови могу испољити и споредна дејства. Један од нежељених ефеката лекова који се може десити је сувоћа уста. Узроци сувих уста могу бити примена хемотерапије, радиотерапије, камен у плувачној жлезди, аутоимуне болести (нпр. Sjögrenov синдром) или друга стања (нпр. неконтролисани дијабетес, инфекције, хормонске промене, дисање на уста). Смањен проток плувачке може изазвати потешкоће у дегустацији, жвакању, гутању и говору; такође може повећати шансу за развој зубног каријеса, деминерализацију зуба, осетљивост зуба и/или оралне инфекције.

Са смањењем количине излучене плувачке из плувачних жлезда расте ризик од различитих инфекција слузокоже уста и зуба, јер плувачка има антивирусно, антибактеријско и антигљивично деловање.

Такође, губи се адекватан доживљај укуса хране. Јер, натопљена плувачком, храна иде ка рецепторима укуса док клизи према доњим партијама дигестивног тракта. Може настати и проблем са изговором јер се сув језик лепи за уста.

Стотине лекова (који се издају на рецепт и без рецепта) могу смањити производњу плувачке. Неки лекови за које се зна да изазивају сува уста укључују лекове који се користе у терапији анксиозности и депресије, лекови који се користе за лечење стања као што су немогућност задржавања урина, хиперактивна бешика, лекови у терапији алергија и запушености носа, неки лекови против болова, одређени лекови за висок крвни притисак, лекови за Паркинсонову болест итд. Лекови који се пију против алергија, могу изазвати сувоћу уста. Понекад је код пацијената појава алергије удружена са астмом. Инхалациони лекови за третман астме могу утицати на сувоћу уста. Како правилно применити лек и како умањити могућност споредног деловања лека и још много корисних инструкција пацијенти могу добити широм Србије од свог фармацеута саветника за астму.

Могуће је и да лек примењен путем укапавања у око (нпр. лек за повишен очни притисак) изазове сувоћу уста и измени чуло укуса. Савет је да се након укапавања капи у око, нежно притисне јагодицом прста унутрашњи угао затвореног ока током једног минута и да се у гутљајима пије вода. Лек у облику спреја за нос (из групе антихистаминика) такође може после примене да изазове сувоћу грла и осећај горчине и горења у грлу. То ће се чешће дешавати уколико се глава при примени лека превише забаци позади. Пацијенти са дијагнозом онколошког обољења током лечења често имају проблем са сувом иритираном слузокожом уста. У циљу смањења тог осећаја и могућих бактеријских

инфекција, савет за ове пацијенте је да перу зубе меком четкицом уз примену пасте са флуором и да избегну растворе за испирање уста са алкохолом. Савет је да више пута дневно испирају уста раствором од једне кашичице кухињске соли (5г) у једној литри воде. Или раствором од 2,5г соли и 30г соде бикарбоне у литри воде. Такође, пожељно је да често у гутљајима пију чисту воду, уз опрез са чврстом храном. Особе са дијагнозом шећерне болести често пате од осећаја сувих уста током примене лекова за контролу шећера у крви. Сама природа болести условљава велике ризике од компликација оралног здравља са крајњим исходом губитка зуба. Фармацеути саветници за дијабетес широм наше земље ће радо дати савете у циљу очувања оралног здравља и подржати мотивисаност пацијената у бризи о здрављу решавањем њихових дилема.

Код сувоће уста можемо применити мере како бисмо постигли ублажавање нелагодности и спречавање компликација, као што су зубни каријес и пародонталне инфекције. Нежно прање зуба најмање два пута дневно са флуорисаном пастом за зубе може помоћи у ублажавању или спречавању нежељених последица сувих уста. Поред тога, сувоћа уста се може ублажити употребом замена за пљувачку и другим интервенцијама, као што је отапање пастила за сува уста или жвакање жваке без шећера. Корисно је пити воду пре гутања капсула или таблета, јер ово помаже да навлажите уста. Такође, корисно је престати са пушењем, конзумацијом газираних напитака, алкохолних пића и смањити конзумирање зачињење, киселе, слатке и суве хране. Суплементи се препоручују као подршка оралном здрављу и то посебно они из групе антиоксиданаса. То су витамини Ц, А, Е. Такође је драгоцен витамин Д, минерал калцијум, као и пробиотици. Од препарата за локалну примену, издвајају се они на бази хлорхексидина, хијалуронске киселине, ароматичних уља нане, камилице, чајног дрвета. Ароматична етарска уља се користе као додаци зубним пастама. Пчелињи производ прополис има драгоцен допринос, а може се применити у виду капи, раствора или гела. Флуор је незамењив састојак зубних пасти и других препарата за оралну хигијену због свог својства да спречава развој каријеса. Ксилитол допуњује ефекте флуора јер такође смањује појаву каријеса. Повећава лучење пљувачке, смањује киселост пљувачке, смањује ниво плака. За још савета обратите се свом фармацеуту који ће вас упутити како до здравог и лепог осмеха.